

Nr 44.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående fastställande av personalförteckning för domänverket m. m.; given Stockholms slott den 28 januari 1944.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 januari 1944.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, fråga om vissa ändringar i personalförteckningen för domänverket m. m. samt anför därvid.

Enligt 1 § 1 mom. civila avlöningsreglementet, vilket äger tillämpning å bland annat ordinarie tjänstemän vid domänverket, skola de befattningar, för vilka reglementet jämlikt beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen skall gälla, upptagas i en av Kungl. Maj:t fastställd, vid reglementet såsom bilaga fogad tjänsteförteckning. I 1 § 2 mom. av reglementet stadgas vidare, att antalet befattningar vid varje särskilt verk bestämmes genom en av Kungl.

Maj:t och riksdagen för verket fastställt personalförteckning, dock att antalet befattningar inom lönegraderna A 1—20 vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk och domänverket bestämmes av Kungl. Maj:t. Vid 1942 års riksdag (prop. nr 212; r. skr. nr 300) fastställdes personalförteckning för domänverket — upptagande tjänstemän i högre lönegrad än A 20 — att tillämpas tills vidare från och med den 1 juli 1942. Genom beslut den 19 juni och den 6 november 1942 har Kungl. Maj:t meddelat föreskrifter om antalet ordinarie befattningar i högst 20 lönegraden vid domänverket.

Gällande tjänsteförteckning upptager bland annat följande befattningar vid domänverket:

Befattning	Lönegrad
Andre domänfiskal	A 26
Sekreterare	A 26
Sekreterare	A 24
Domänbokhållare	A 21
Notarie	A 21
Revisor	A 21
Övningslärare	A 13
Tillsyningsman	A 9.

I Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 19 juni 1942 har föreskrivits, att antalet övningslärare i lönegrad A 13 skall utgöra fem och antalet tillsyningsmän i lönegrad A 9 tre samt att en övningslärarbefattning och samtliga tillsyningsmansbefattningar icke skola återbesättas vid uppkommande ledigheter.

I skrivelse den 17 mars 1943 har domänstyrelsen — med överlämnande av en framställning från övningslärarna vid statens skogsskolor om höjd lönegradsplacering — hemställt, att övningslärarna vid skogsskolorna måtte uppflyttas från lönegrad A 13 till lönegrad A 15. Till följd av remiss ha utlåtanden över ifrågavarande förslag avgivits av allmänna lönenämnden den 16 april 1943 och av statskontoret den 10 maj 1943. Övningslärarna vid statens skogsskolor ha den 22 juni 1943 inkommit med ytterligare en skrift i ärendet. Domänstyrelsen har härefter i skrivelse den 1 december 1943 i vissa avseenden kompletterat sin tidigare framställning.

Innan jag närmare redogör för omförmälda förslag om ändrad lönegradsplacering för övningslärarna torde jag få lämna följande av handlingarna i ärendet inhämtade uppgifter rörande undervisningen vid skogsskolorna, övningslärarnas utbildning m. m.

Statens skogsskolor, vilka för närvarande äro fyra till antalet, ha till uppgift att meddela nödiga teoretiska kunskaper och praktisk insikt och färdighet i skogshanteringen till den utsträckning, som erfordras för anställning såsom skogsvaktare eller därmed jämförliga förmän inom skogsbruket. Vid varje skogsskola finnes anställd en övningslärare. Undervisningen vid dessa

skolor bygger på folkskoleutbildning och förutsätter därjämte minst två års skogspraktik och två månaders kurs vid kolarskola. Ett betydande antal elever pläga dessutom ha genomgått folkhögskola eller lantmannaskola. Under senare tid ha i regel en till två elever årligen vid varje skola avlagt realexamen. Elevernars skogspraktik före inträde vid skogsskola har i verkligheten i medeltal utövats under mera än fyra år.

Övningslärarna undervisa dels i matematik samt i vissa fall i zoologi, dels ock i ett antal fackämnen, såsom skogsteknologi, skogsuppskattning samt skogs- och fältnätning, varjämte de leda praktiska övningar. Den undervisning övningslärarna sålunda meddela ligger på ett högre plan än undervisningen vid folkskolorna.

Övningslärare skall, enligt instruktionen för domänverket den 1 mars 1935, antingen ha genomgått lärokurs vid den numera nedlagda fortsättningsskolan vid Kloten med goda vitsord eller ock ha genomgått statens eller annan därmed jämförlig enskild skogsskola med goda vitsord och därefter minst två år på ett förtjänstfullt sätt handhaft skogsarbeten av olika slag. Övningslärares tjänstgöringstid omfattar 47 till 48 veckor om året. Såsom jämförelse kan framhållas, att folkskollärare med en lästid av 39 veckor om året erhålla lön enligt lönegrad A 17.

Övningslärarna vid statens skogsskolor ha hemställt om en förbättrad löneställning samt därvid föreslagit en uppflyttning av övningslärarbefattningarna från lönegrad A 13 till lägst lönegrad A 16. Till motivering av sin framställning ha övningslärarna anfört i huvudsak följande.

Redan vid 1920 års löneroglering fingo de dåvarande skogsrättarna (sedermera övningslärarna) en betydligt sämre löneställning i förhållande till övriga befattningshavare vid domänverket. Detta förhållande, vilket framstod så mycket egendomligare som kompetensfordringarna för skogsrättarna avsevärt skärpts vid 1919 års omorganisation av skogsskoleundervisningen, påvisades även av de år 1920 tillkallade sakkunniga beträffande domänverkets organisations- och avlöningsförhållanden m. m. De sakkunnigas förslag, att tjänsterna skulle uppflyttas en lönegrad eller till 13 lönegraden, blev emellertid icke genomfört. Först i samband med 1936 års omorganisation av skogsundervisningen fattades beslut om en dylik lönegradsuppflyttning för skogsrättarna, vilkas titel samtidigt förändrades till övningslärare.

Undervisningen vid skogsskolorna har utvecklats och intensifierats avsevärt under de senaste 20 åren, och detta har givetvis medfört helt andra fordringar på övningslärarna. En omvärdering av övningslärarnas arbete synes därför vara väl motiverad och i lika hög grad påkallad som beträffande andra tjänster, som uppflyttats till högre lönegrad på grund av att större krav ställts på deras innehavare. Fastän den undervisning, som meddelas av övningslärarna, ligger långt över folkskolestadiet och dessutom är en betydelsefull fackundervisning, äro övningslärarnas avlöningsförmåner avsevärt lägre än till exempel folkskollärarnas.

I yttrande år 1936 över förslaget angående skogsskoleundervisningens omorganisation framhöll skolöverstyrelsen, att yrkeslärare vore en riktigare benämning än övningslärare, och föreslog, att förstnämnda benämning skulle införas. Den allmänna innebörden av benämningen övningslärare motsvarar ej heller övningslärarnas lärarverksamhet, vilket bland annat framgår av domänstyrelsens föreskrifter angående fördelningen av undervisningsskyldigheten vid statens skogsskolor jämförda med undervisningsordningen för samma skolor.

Domänstyrelsen, som föreslagit att övningslärarna skulle hänföras till 15 lönegraden, har yttrat bland annat följande.

Med hänsyn till den längre lästiden vid skogsskolorna, undervisningens beskaffenhet samt övningslärarnas betydande praktiska utbildning är det befogat, att övningslärarnas löneställning, ehuru deras teoretiska utbildning är kortare än folkskollärarnas, ej alltför mycket avviker från sistnämnda lärares.

Då övningslärarna i samband med skogsskoleundervisningens omorganisation år 1937 placerades i lönegrad A 13, eller fyra lönegrader högre än kronojägarna, skedde detta dels med hänsyn till de särskilda krav i fråga om skicklighet och förutsättningar för pedagogisk verksamhet, som måste ställas på övningslärarna, dels emedan det ej kunde beräknas, att de för övningslärarbefattning mest meriterade skulle komma att söka sådan tjänst, om icke skillnaden i lön gjordes markerad. År 1942 uppflyttades av domänverkets 444 kronojägartjänster 197, eller 45 procent, från lönegrad A 9 till lönegrad A 10 och 68, eller 15 procent, till lönegrad A 12. Härigenom har skillnaden i lön för kronojägare och övningslärare numera minskats.

Med hänsyn till de omständigheter, som i det föregående framhållits, får domänstyrelsen förorda, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta, att övningslärarna vid statens skogsskolor placeras i lönegrad A 15.

Därest övningslärarna placeras i 15 lönegraden från och med den 1 juli 1944, torde detta föranleda en höjning med 1 000 kronor av nionde huvudtitelns förslagsanslag till Ersättning till statens domäners fond för utgifter för statens skogsskolor m. m. Vad beträffar de i gällande av Kungl. Maj:t fastställda personalförteckning upptagna 5 övningslärarbefattningarna disponeras för närvarande lönen å en befattning med stöd av bestämmelserna i 10 § civila avlöningsreglementet för en f. d. övningslärare, som är placerad som kronojägare. Vid ändring av löneställningen för övningslärarna torde därför i personalförteckningen böra uppföras endast 4 övningslärare i lönegrad A 15, avsedda för de fyra skogsskolorna, medan en övningslärarbefattning bör kvarstå i lönegrad A 13. I anmärkning till personalstaten bör intagas föreskrift, att sistnämnda befattning vid uppkommande ledighet ej skall återbesättas.

Allmänna lönenämnden har för sin del tillstyrkt förslaget om övningslärarbefattningarnas uppflyttning till lönegrad A 15 samt har i anslutning härtill anfört i huvudsak följande.

Lönenämnden får framhålla, att den tidigare förefintliga lönegradsskillnaden mellan kronojägarna vid domänverket och övningslärarna vid statens skogsskolor, eller fyra lönegrader, numera efter 1942 års riksdags beslut angående kronojägarnas lönegradsplacering avsevärt minskats. Sålunda åtnjuta för närvarande 68 kronojägare lön enligt lönegrad A 12 och 197 kronojägare enligt lönegrad A 10, medan 179 kronojägare kvarstå i den ursprungliga lönegraden A 9.

Lönenämnden anser sig med hänsyn till vad domänstyrelsen anfört angående beskaffenheten av undervisningen vid statens skogsskolor samt övningslärarnas utbildning böra tillstyrka den av styrelsen föreslagna lönegradsuppflyttningen till lönegrad A 15, vilken lönegrad gäller exempelvis för lärarinna i kvinnlig slöjd eller hushållsgöromål vid statens skyddshem samt för arbetslärare vid läroanstalt för blinda och vid fortsättningsskola för dövsamma. Enligt lönenämndens mening bör emellertid i samband med en lönegradsuppflyttning övningslärarnas tjänstetitel ändras till yrkeslärare. Visserligen har

tidigare framfört förslag härom avvisats i propositionen nr 136 till 1936 års riksdag (sid. 184), men lönenämnden kan för sin del icke finna annat än att den nämnda tjänstebenämningen är att föredraga framför den nuvarande.

Statskontoret har förklarat sig i betraktande av vad domänstyrelsen och lönenämnden anfört icke vilja framställa någon erinran mot att ifrågavarande befattningshavare inplacerades i lönegrad A 15.

Jag torde här jämväl få anmäla vissa förslag berörande domänverket som framlagts av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga i betänkande den 21 november 1942 (stat. off. utr. 1942: 46) angående revision av tjänsteförteckningen för civilförvaltningen i vad angår tjänstebenämningar och förteckningens uppställning.

I betänkandet, över vilket remissyttranden avgivits av vederbörande myndigheter, har bland annat föreslagits, att titeln andre domänfiskal måtte utbytas mot domänfiskal, titeln domänbokhållare mot revisor samt titeln övningslärare mot lärare. De sakkunniga, som förordat att inom allmänna civilförvaltningen benämningarna sekreterare och notarie ersattes med förste byråsekreterare respektive byråsekreterare, ha för affärsverkens del funnit övervägande skäl tala för ett bibehållande av den nuvarande titulaturen.

Domänstyrelsen har icke funnit någon anledning föreligga att utbyta benämningen övningslärare mot enbart lärare. Förslagen att ändra tjänstetitlarna andre domänfiskal och domänbokhållare ha icke föranlett något uttalande från styrelsens sida. Vad angår den av tjänsteförteckningssakkunniga anförda motiveringen för att vid affärsverken bibehålla de nuvarande benämningarna sekreterare och notarie har domänstyrelsen framhållit, att sagda motivering icke med fog kunde åberopas för domänverkets vidkommande. Sekreterar- och notariebefattningarna vid domänverket kunde nämligen varken beträffande arbetsuppgifter eller kvalifikationer principiellt anses vara annorlunda än inom allmänna civilförvaltningen. Befattningshavarna ägde högskolebildning (examen från skogshögskolan eller juridisk examen). Styrelsen har därför anhållit, att ett utbyte av benämningarna sekreterare och notarie mot förste byråsekreterare respektive byråsekreterare måtte ske även för domänverkets del.

Vid domänstyrelsens utlåtande i detta ärende fanns fogad en framställning från sekreteraren N. Kalén m. fl. befattningshavare vid domänstyrelsen med anhållan att även å domänverkets sekreterare och notarier måtte tillämpas de nya tjänstebenämningarna förste byråsekreterare och byråsekreterare.

Allmänna lönenämnden har icke framställt någon erinran mot förslagen att ändra benämningarna andre domänfiskal och domänbokhållare. Däremot har lönenämnden liksom tidigare förordat, att för övningslärarna infördes tjänstetiteln yrkeslärare och alltså icke såsom de sakkunniga ifrågasatt titeln lärare. Enligt lönenämndens mening borde benämningarna förste byråsekreterare och byråsekreterare komma till användning även för affärsverkens del. Lönenämnden har slutligen föreslagit, att den vid domänverket förekommande

tjänstebenämningen tillsyningsman, i likhet med vad som numera skett inom vissa andra verk, utbyttes mot den språkligt riktigare benämningen tillsynsman.

*Departements-
chefen.*

Vad i ärendet anförts rörande beskaffenheten av undervisningen vid statens skogsskolor samt beträffande övningslärarnas utbildning synes giva vid handen, att övningslärarnas löneställning (lönegrad A 13) icke är avvägd under tillräckligt beaktande av de arbetsuppgifter som för närvarande åvila befattningshavarna i fråga och de kompetenskrav som ställas på dem. För en förbättring i övningslärarnas löneställning talar även det förhållandet, att kronojägarna — till vilkas lönegradsplacering hänsyn i vissa avseenden tagits vid tidigare lönesättningar för övningslärarna — från och med den 1 juli 1942 kunna erhålla placering — förutom i lönegrad A 9 — jämväl i lönegraderna A 10 och A 12. Med hänsyn till det anförda anser jag mig böra förorda, att övningslärarna vid skogsskolorna i enlighet med domänstyrelsens förslag, vilket tillstyrkts av såväl lönenämnden som statskontoret, från och med den 1 juli 1944 uppflyttas från lönegrad A 13 till lönegrad A 15. På de skäl som anförts av domänstyrelsen torde dock en av de nuvarande övningslärarbefattningarna alltjämt böra hänföras till 13 lönegraden. Tjänstebenämningen för samtliga ifrågavarande befattningshavare synes i anslutning till vad lönenämnden föreslagit böra ändras till yrkeslärare. De ökade kostnader som under budgetåret 1944/45 komma att föräntas av den förordade lönegradsuppflyttningen för fyra yrkeslärare torde böra avföras från nionde huvudtitelns förslagsanslag till Ersättning till statens domäners fond för utgifter för statens skogsskolor m. m.

Vad angår de av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga framförda förslagen om förändring av tjänstebenämningarna andre domänfiskal och domänbokhållare till domänfiskal respektive revisor finner jag mig böra biträda desamma. Lönenämndens hemställan om utbyte av tjänstetiteln tillsyningsman mot tillsynsman har icke heller föranlett någon erinran från min sida. I anslutning till vad domänstyrelsen och lönenämnden anført vill jag härjämte förorda, att för domänverkets del tjänstebenämningarna sekreterare och notarie ändras till förste byråsekreterare respektive byråsekreterare.

Ny personalförteckning för domänverket — upptagande tjänstemän i högre lönegrad än A 20 — torde böra underställas riksdagen för godkännande. Härjämte bör inhämtas riksdagens medgivande för Kungl. Maj:t att i tjänsteförteckningen vidtaga de förändringar, som av mig i det föregående förordats.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) med tillämpning tills vidare från och med den 1 juli 1944, för domänverket fastställa följande

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.	
1 generaldirektör	C 16
1 överdirektör och souschef	C 11
1 försäljningschef	C 10
5 byråchefer	A 30
10 överjägmästare	A 29
1 byrådirektör	A 28
1 förste domänfiskal	A 28
1 domänfiskal	A 26
1 domänkamrerare	A 26
1 domänstatistiker	A 26
1 förste byråsekreterare	A 26
1 intendent	A 26
100 jägmästare	A 26
4 skogsskoleföreståndare	A 26
1 överkontrollör	A 26
2 dikningsledare	A 24
2 förste byråsekreterare	A 24
1 förste revisor	A 24
3 skogstaxatorer	A 24
55 biträdande jägmästare	A 22
1 byråsekreterare	A 21
2 revisorer	A 21

Tjänstemän å övergångsstat.

1 byråchef	A 30
1 skogsskoleföreståndare	A 25
1 byråjägmästare	A 24
1 registrator	A 21;

Anm. Innehavaren av den å övergångsstat upptagna befattningen såsom byråchef skall vara skyldig att tills vidare tjänstgöra såsom överjägmästare. Av jägmästarbefattningarna må tre befattningar icke återbesättas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

2) medgiva, att i tjänsteförteckningen må vidtagas av mig i det föregående förordade förändringar.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Ulf Berglöf.